

Nr. 14 din 1.11.2011

DOMNULUI PREȘEDINTE AL ROMÂNIEI TRAIAN BĂSESCU

În legătură cu modificarea art. 19 al Legii Arhivelor Naționale

Domnule Președinte,

Federația Arhiviștilor din România, sprijinită public de societatea științifică și culturală din România, personalități din diferite domenii de activitate, își exprimă îngrijorarea față de primul mare demers de dezmembrare a integrității instituției Arhivelor Naționale, prin votarea în Camera Deputaților din Parlamentul României a legii de modificare a Legii Arhivelor Naționale nr. 16/1996, care prevede, între altele, restituirea arhivelor confesionale. Prin aceasta, mii de metri liniari de arhivă urmează să fie retrocedați cultelor religioase, de la care au fost preluați în perioada 1950-1975 prin efectul legilor în vigoare atunci, pentru a fi salvate de la distrugere și pentru a servi istoriei naționale.

Această lege de modificare declară abuziv Decretul 472/1971 — unica lege a arhivelor din perioada 1971–1996 — care reglementa întreaga activitate arhivistică a instituțiilor din România, act unic în istoria post decembristă a României, ce creează un precedent periculos pentru însăși existența instituției Arhivelor Naționale și a patrimoniului arhivistic național, prejudicii și discriminări pentru diferite categorii de cetățeni, precum și o abdicare a statului român de la unele prerogative suverane în raport cu cetățenii săi.

Prin reprivatizarea registrelor ce au servit evidenței de stare civilă, majoritatea unicate și utilizate astăzi atât ca document istoric cât și ca probe juridice, legea transferă drepturi cetățenești de la stat spre instituții private religioase, în condițiile unei administrații laice. În plus, aceste documente existente acum în centrele de județ la Arhivele Naționale, urmează să fie transferate în reședințe eparhiale regionale, și astfel îndepărtate de cetățenii pentru care au fost create, ceea ce contravine principiilor de descentralizare pe care le promovați. În felul acesta, comunitățile locale vor fi private de documente esențiale identității lor, în favoarea unor interese obscure, sub masca reparațiilor istorice.

Pe plan mondial se cunoaște rolul deosebit de important al arhivelor pentru consolidarea spirituală și națională a unui popor, iar arhivele create de biserici și mănăstiri sunt de cea mai mare

valoare. Bisericile au jucat sute de ani și rolul de instituție publică, înregistrând actele de naștere, căsătorie, deces a populației, la dispoziția statului, care asigura și o formă de sprijin financiar. Tocmai datorită acestui aspect statele europene au procedat începând cu secolul al XVIII-lea la preluări și „secularizări” ale acestor arhive, trecute treptat în custodia statului. La fel s-a procedat și în România la 1864, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, care a pus bazele instituției moderne a Arhivelor Statului. În mod similar, prin Legea pentru organizarea Arhivelor Statului din 1925 (care prevedea primirea spre păstrare în Arhivele Statului a actelor civile, bisericești, militare și chiar a actelor de stare civilă ale familiei regale), se asigura controlul statului asupra acestor arhive bisericești. Prin urmare, legislația din perioada 1950-1989 în domeniul arhivelor nu este străină tradițiilor naționale în acest domeniu și nici într-un mod abuzivă cum apare în modificarea art. 19. incriminată de noi. Mai mult chiar, fostele state comuniste, cu excepția Ungariei, nu au procedat la anularea legislației anterioare și restituirea arhivelor bisericești în natură, ținând cont de părerea specialiștilor care le-au declarat în primul rând importante pentru memoria colectivă și doar după aceea au pus în discuție principiul proprietății — singurul care stă la baza amendamentului UDMR de modificare a Legii Arhivelor.

Stimate domnule Președinte,

Vă sesizăm cu respect că demersul de modificare a Legii Arhivelor Naționale a fost unul netransparent, fără o dezbatere publică, fără a se ține seama de avizele negative ale instituției Arhivelor Naționale, ale Ministerului Administrației și Internelor și ale Guvernului României și de părerea exprimată public de reprezentanții societății civile, mediile de cercetare istorică și asociația profesională a arhiviștilor.

Mai mult, nu s-a făcut nici un studiu de impact asupra costurilor sociale și materiale pe care le implică această modificare a legii pentru Arhivele Naționale, în condițiile în care cultele religioase nu dețin logistica și acoperirea legislativă necesară gestionării acestor documente, tot mai multe semnale indicând faptul ca ei vor solicita ulterior bani de la bugetul de stat pentru păstrarea acestor arhive. Modificarea art. 19 din Legea Arhivelor Naționale prevede restituirea în natură în interval de 12 luni, după copierea documentelor, fără să fie asigurate mijloacele materiale și umane pentru această operațiune.

Măsura restititivă a urmat procedura de urgență și a parazitat un proiect de lege cu adevărat necesar și urgent, deși ar fi fost normal și logic să fie soluționată fie prin legea generală a arhivelor, care așteaptă de mai mulți ani în meandrele procesului de legiferare, fie după preconizata reorganizare administrativă, care va modifica inevitabil și sistemul arhivelor publice.

O eventuală punere în aplicare a acestor modificări a legii ar duce la dispersarea documentelor istorice, fără o garanție reală asupra păstrării libertății de acces. Mai mult, și cercetătorii s-ar afla în situația de a face naveta spre o mulțime de instituții deținătoare pentru finalizarea lucrărilor științifice. Și toate acestea, în condițiile în care și așa o mare cantitate de documente cu referire în special la Transilvania, Bucovina, Banat, Partium se află la Budapesta, Viena, Bratislava, Beregovo etc.

De aceea, domnule Președinte al României, în temeiul atribuțiilor legale care vă aparțin, vă solicităm să respingeți promulgarea acestei legi și returnarea acesteia Parlamentului, deoarece se pot găsi soluții înțelepte și optime de rezolvare a problemei fără dezmembrarea instituției Arhivelor Naționale, ținând cont că o nedreptate istorică, pretinsă sau reală, nu se poate repara făcând abstracție de interesele și perspectivele de viitor ale națiunii române.

Cu deosebit respect,

În numele Consiliului Director al Federației Arhiviștilor din România,

Președinte al F.A.R.,
dr. Bogdan Florin POPOVICI

